

Toelichting op het themanummer: De analyse van het bouwproces

Het voorliggende nummer gaat over bouwactiviteiten in de 19de en 20e eeuw, om de weergave van processen en omstandigheden. In mindere mate komt de analyse van de architectuur zelf aan bod, hoewel de aanleidingen steeds historisch reëel zijn. In de eerste twee artikelen worden de bezigheden van dr. P.J.H. Cuypers respectievelijk met die van zijn collega en mededinger architect A. Tepe en vervolgens met de financiële organisatie van soortgelijke grote projecten vergeleken. In beide artikelen komt het kasteel De Haar ter sprake.

De KNOB heeft recentelijk twee studiedagen op en over De Haar georganiseerd, waarvoor grote belangstelling bestond. Het kasteel-in-restauratie heeft zelf nog veel te bieden en flankerend komt er een enorme stroom aan beeldbronnen en geschreven informatie beschikbaar. De restauratie van De Haar is in belangrijke mate gesubsidieerd vanuit de 'kanjergelden'. Gelukkig werd een substantieel deel daarvan gestoken in bouwhistorisch onderzoek, daarnaast in fotografie en in de ordening van de omvangrijke archieven. Verschillende bureaus hebben inmiddels deelrapporten geproduceerd die met vrucht door de opdrachtgever, de architecten en begeleiders worden geraadpleegd. Om het belangstellende publiek, c.q. de lezers van het *Bulletin* van de bevindingen op de hoogte te stellen, waren (bescheiden) middelen gereserveerd om de rapporten tot artikelen om te werken. Door tegenvallers in de uitvoering van de bouwwerkzaamheden, is het daarvan helaas nog niet gekomen. We zullen nagaan hoe de bevindingen kunnen worden omgezet.

De derde bijdrage in dit nummer behandelt het verloop van een proces op de schaal van een stedenbouwkundig project. Een deel van de plannen voor de omgeving van de Amersfoortse binnenstad werd in het afgelopen decennium gerealiseerd, een ander deel niet. Onder begeleiding van redacteur Wim Denslagen analyseert de auteur het proces en heeft daartoe diverse betrokkenen geïnterviewd en verschillende soorten van geschreven informatie geraadpleegd. Wie Amersfoort kent, ziet daar nu dat de transformatie in uitvoering is en dat er nog het nodige op stapel staat. Daartoe wellicht ook te rekenen de nieuwe huisvesting aan de Eem nabij de Koppelpoort van de Rijksdiensten voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en die voor de Monumentenzorg.

Tenslotte excuses van de redactie van het *Bulletin* en van Hans Mol, mede-auteur van een artikel in het vorige nummer, in verband met een vervelende blunder. De dia van de zogenoemde Eppo-steen is zowel op het vooromslag als in afbeelding 2 pagina 110 spiegelbeeldig afgedrukt. De oude documentatietekening uit 1865 (afb. 2) laat de toestand op de juiste manier zien, zoals ook de foto hiernaast.

Namens de redactie, Dirk J. de Vries

*De Eppo-steen van Rinsumageest. Collectie Fries Museum
(foto John Stoel, Groninger Museum)*